

23 серпня – День Державного Прапора України

Синьо-жовтий стяг обрав народ

Роман ТАРАСЮК

Сьогодні відомо чимало версій походження українського синьо-жовтого прапора.

Скажімо, одні вчені-історики заявляють, що кольори теперішнього державного стяга України

мали знамена ще за часів Київської Русі, декотрі стверджують, що вперше сині та жовті барви були поєднані на гербі Львова, який місту презентував його засновник – король Данило Галицький. Є також версія, що синьо-жовтий прапор жителям Західної України, яка тоді належала до складу Австро-Угорщини, подарувала імператорська родина на знак вдячності за участь «Русинського полку» в придушенні повстання в Угорщині. Як бачимо, більш-менш однозначної відповіді щодо походження українського національного знамена історія та vexилологія (наука про прапори) не дають.

Достеменно відомо: чи не вперше синьо-жовтий стяг був офіційно піднятий саме над Львівською ратушею 1848 року. На той час Європу охопила «Весна народів» (буржуазно-демократична революція, яка виллалась у низку повстань проти монархічного правління). Часопис «Зоря Галицька» описує тодішні події так: «На вежі ратушної въ недилію рано (на Великдень) хтось ввівисв Хоругвь руской барвы».

Головна Руська Рада (перша політична організація підкарпатських русинів), яка вбачала майбутнє Галичини у складі Австро-Угорської імперії, відмежувалася від цієї події та заявила з приводу підняття українських прапорів над Львовом: «то не Русини оучинили, и навіть не знають, кто тое оучинивъ». Цей історичний факт, закарбований у часописі «Зоря Галицька», спростовує гіпотезу про те, що матінка австро-угорського імператора Франца-Йосифа нібито власноручно вишила й подарувала галичанам синьо-жовтий прапор. Якби це було так, то проавстрійськи налаштована Головна Руська Рада, мабуть, не відмежувалася б від народного синьо-жовтого стяга.

Хай там як, але процес національної самоідентифікації набрав розмаху. В селах і повітових містечках Галичини замайорили українські прапори в «державному» форматі. Слід наголосити, що Головна Руська Рада тоді не регламентувала порядку розташування кольорів на українському прапорі, тому в Галичині, а пізніше й у Великій Україні в різних повітах у різні часи здійснювалися синьо-жовті та жовто-блакитні прапори.

Так тривало довгий час. Зокрема, в період національно-визвольних рухів початку ХХ століття кольори прапора мінялися місцями залежно від зміни влади на території України. Скажімо, в УНР прапор був офіційно затверджений як жовто-синій (жовта смуга зверху), а вже за правління Скоропадського його перевернули догори синьою смугою, достеменно невідомо з яких причин. У той час в ЗУНР смуги на прапорі не змінювали своїх положень, він і надалі залишався синьо-жовтим.

Після утворення СРСР червоний прапор УРСР певний час у лівому верхньому куті прикрашав жовто-синій прямокутник. З приходом до влади Й. Сталіна, який здійснював політику стирання будь-яких національних ознак у всіх союзних республіках, український прапор втратив

указану національну кольорову відзнаку й поповнився золатою аббревіатурою назви республіки, яку пізніше замінили на серп і молот, увінчані п'ятикутною зіркою.

Синьо-жовті барви також прикрашали прапори самопроголошених республік на українських землях, як-от Гуцульська республіка, Карпатська Україна чи Українська держава, проголошена 1941 року. Також синій та жовтий

кольори превалювали на прапорі Донської республіки і Далекосхідної української республіки, котру ще називають «Зелений клин» – українська колонія в південній частині Далекосходу: в нижній частині річки Амур і над Тихим океаном.

Так, із цієї аж ніяк не повної історії українського стяга бачимо, що наш народ починаючи з періоду «Весни народів», а саме в той час сформувалися більшість сучасних прапорів європейських держав, ідентифікував себе з допомогою саме синього і жовтого кольорів. Тож, напевне, зайвими були суперечки у владних кабінетах, які точилися на початку 1990-х років, про те, який прапор повинна мати незалежна Україна, тому що найкращими геральдистом і vexиколологом стали пересічні українці. Синьо-жовті стяги були підняті ще за радянської доби в Стрії, Львові, Івано-Франківську, Житомирі, а незабаром і в Києві біля Київради. Щоправда, заступник прокурора республіки підняття прапора в столиці визнав незаконним і кияни кілька місяців були змушені постійно охороняти флагшток з національним знаменом, аж до його офіційного визнання Київрадою 24 липня 1990 року.

Уже після прийняття Акта проголошення незалежності України синьо-жовтий штандарт замайорів і над Верховною Радою України (4 вересня 1991 року). Тодішнім народним обранцям залишалось тільки офіційно узаконити синьо-жовтий стяг, прийнявши 28 січня 1992 року постанову «Про державний прапор України». А вже 23 серпня 2004 року Президент України Леонід Кучма видав Указ «Про День Державного Прапора України». Відповідно до нього на вшанування багатовікової історії українського державотворення, державної символіки незалежної України та з метою виховання поваги громадян до державних символів України 23 серпня відтоді офіційно проголошено Днем Державного Прапора України.

Урочисте внесення першого синьо-жовтого прапора до приміщення Верховної Ради України